

Ivan Hoffman nahlíží za barikády: Jak válka udělala z pravdy propagandu

- CZ24 News | 1. ledna 2023

ČESKO: Pokud si pravda notuje s válkou, znamená to, že se stala její obětí, poznamenává na konci válečného roku 2022 Ivan Hoffman. Taková pravda se stává válečnou propagandou.

Že první obětí války je pravda, konstatoval už řecký dramatik Aischylos a nepochybně trefil hřebík na hlavičku, jestliže si to připomínáme dodnes. Je to živý citát: Dle okolností platí jako výčitka anebo jako alibi. Bývá výzvou pravdu bránit i záminkou pravdu zakázat. A dokonce pravdu bránit a zakazovat jedním dechem! Také je to citát, který platí bez ohledu na to, kdo si ho bere do úst.

V časech míru míváme dojem, že se jedná o přiznání spoluviny těch, kteří tváří v tvář násilí nesvedou popravdě odsoudit válku jako zlo. Není pravda první obětí války proto, že absence pravdy není jen důsledkem války, ale především její příčinou? Při pohledu do historie máme sklon podezírat pravdu, že se trestuhodně vzdala bez boje. Že klopila zrak, když měla zaslepencům otevírat oči. Proč si pravda nenárokují soucit? Nebude to tím, že selhala? Není nakonec Aischylův citát spíše o válce, než o pravdě?

Letos nás potkala unikání příležitost studovat Aischylův postřeh naživo. Máme zde válku, kterou jsme sice nevyhlásili, ale do které jsme namočení až po uši, a to „díky“ politikům, kteří našim jménem rozhodli, kdo je padouch a kdo hrdina. Na nepřítel uvalujeme sankce a protistraně posíláme zbraně a munici. Je to zatím pouze válka zástupná, ale nic nekončí, toto je jenom začátek.

Stala se pravda obětí války? A pokud ano, jak se to pozná? Prvním znamením je, že si pravda s válkou notuje. Válka si bezprizorní pravdu bere pod svá křídla, aby netápala v nepřehledném terénu, nebloumala minovým polem. Bezpečným přístavem, ve kterém válka pravdě vystavuje oficiální certifikát, je propaganda.

Obětí války se stává pravda smrtelná. To je ta nepřizpůsobivá, neoficiální, kterou má válka na mušce, neboť neslouží její věci. Za neoficiální pravdou se ve válce netruchlí. Pozůstalí se k ní raději nehlásí. Ve válečné vřavě by jenom překážela, rušila. Jenomže bez neoficiální pravdy chřadne i pravda oficiální. Čím ochotněji jde válce na ruku, tím je nepravdivější, až nakonec končí jako vlastní karikatura.

Ambicí propagandy ovšem není pravdivost. Propaganda vychází vstříc těm, kteří se identifikují s válkou. Netouží po míru, ale po vítězství. Propaganda nabízí něco, co pravda neumí. Bez ohledu na to, jaká je realita, nabízí vítězství té naší strany dobra a zmar strany zla, kterou si vášnivě ošklivíme. Propaganda skutečnost nepopisuje, nýbrž tvoří. Tak, aby se nám líbila, abychom se v ní cítili vítězně, bez ohledu na to, zda skutečně vítězíme, anebo ve skutečnosti dostáváme na frak.

Válka je zlo, kterému velice záleží na dobré pověsti. Je to zlo, které se vydává za vlastenectví, statečnost, obětavost, chlubí se heroickými činy. Válka je zlo, které nevyhledává diskusi, nepřipouští pochybnosti, předpokládá bezvýhradný souhlas a podporu. Existují sice dvě strany barikády, ale na obou si zlo o sobě myslí jen to nejlepší a v oponentech vidí zrádce. Pohledem na opačnou stranu barikády vidíme, jak se pravda stala obětí války. Ti, co se z druhé strany dívají k nám, vidí to samé.

ZDROJ: PL